

Lielvārdes iela 68, Rīga, LV-1006, Latvija
tālr.: 67038214
e.pasts: sekretare@lsb.lv

Rīgā

16.09.2016.

**Augsti godātajam Valsts prezidentam
Raimondam Vējonim**
Pils laukums 3, Rīga, LV-1900

**Ļoti cienītajai Saeimas priekšsēdētājai
Inārai Mūrniecei**
Jēkaba iela 11, Rīga, LV-1811

**Augsti godātajam Ministru prezidentam
Mārim Kučinskim**
Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV-1520

**Ļoti cienītajai veselības ministrei
Andai Čakšai**
Brīvības iela 72, Rīga, LV-1011

**Augsti godātajam Iekšlietu ministram
Jānim Reiram**
Skolas iela 28, Rīga, LV-1331

**Saeimas Sociālo un darba lietu komisijai,
Ļoti cienītajai Aijai Barčai**
Jēkaba iela 11, Rīga, LV-1811

Atklātā vēstule par Pasaules Bankas pētījumu un slimnīcu tīkla reformu

Pasaules Banka 2016. gada augustā publicējusi ziņojumu "Slimnīcu apjomi un aprūpes kvalitāte Latvijā". Tās rezultāti plaši izskanējuši masu medijos, reģiona slimnīcām pārmetot kvalitātes problēmas sarežģītu operāciju veikšanā. Atsaucoties uz pētījumu un Pasaules Bankas rekomendācijām no Veselības ministrijas jau izskanējusi informācija, ka tuvāko 3-4 gadu laikā slimnīcu tīklā notiks pārmaiņas.

Latvijas Slimnīcu biedrība aicina augstākās valsts amatpersonas rūpīgi un kritiski izvērtēt ziņojumus, kas attiecas uz slimnīcu pārmaiņām, lai reformu rezultāts būtu balstīts tikai un vienīgi

pacientu interesēs. Biedrība aicina neveidot jaunu slimnīcu tīklu uz vienpusējas informācijas pamata un nebalstīt to uz reģiona slimnīcās strādājošo ārstu nomelņošanu, jo statistika, izrauta no konteksta, nevar būt par pamatu reformas īstenošanai. Biedrība aicina ņemt vērā arī citus būtiskus aspektus, kas ziņojumā neparādās.

Reģionos strādājošo ārstu darba kvalitāte

Latvijas Slimnīcu biedrība uzsver, ka visās pašvaldību slimnīcās strādā augsti kvalificēti speciālisti. Neatliekamās medicīnas palīdzības slimnīcās ārpus Rīgas sniedz plaša profila ķirurģisko, terapeitisko un dzemdniecības palīdzību, savukārt Pasaules banka analizējusi tikai sarežģītākās ķirurģiskas operācijas. Uz tā pamata izdarīti secinājumi par reģionu slimnīcu kvalitāti, tādejādi diskreditējot šīs slimnīcas un tajās strādājošos.

Biedrība vērš uzmanību - Pasaules Bankas savā ziņojumā nav ņēmusi vērā vairākus būtiskus aspektus un nav analizēts, ka

1. Ķirurgi un citi speciālisti, kuri veic operācijas reģiona slimnīcās, strādā arī citās veselības aprūpes iestādēs, tādejādi viņu veikto operāciju skaits ir lielāks, nekā norādīts pētījumā.
2. Pētījumā ir ņemtas vērā tikai valsts apmaksātās operācijas, taču tā ir tikai daļa slimnīcu veikto operāciju. Jebkurš ķirurgs veic procedūras, kuras apmaksā arī pacienti, taču tas pētījumā, skaitot medicīnu veiktās operācijas, netiek atspoguļots.
3. Pētījumā netiek analizēts, kādā stāvoklī pacients tiek nogādāts slimnīcā. Ārsta prioritāte ir dzīvības glābšana, tāpēc, ja cilvēka dzīvības un veselības glābšanai nepieciešama pārvešana uz specializētu ārstniecības iestādi, šāds lēmums tiek pieņemts nekavējoties, ja vien pacients nav pārāk kritiskā stāvoklī. Turklāt lēmuma pieņemšanā bieži notiek konsultācijas ar citiem speciālistiem. Piemēram, Alūksnes slimnīca sadarbojas ar Katastrofu medicīnas centru, kritiskos gadījumos digitāli apmainoties ar informāciju par slimnieka veselības stāvokli, piemēram, analizējot radioloģisko izmeklējumu rezultātus. Ārsti un speciālisti savstarpēji vienojas, vai pacientu iespējams vest uz specializētu slimnīcu vai nepieciešama steidzama operācija reģionālajā slimnīcā.
4. Diemžēl, ņemot vērā slikto pieejamību valsts apmaksātajiem pakalpojumiem, arvien biežāk novērojams, ka cilvēki vizīti pie ārsta atliek uz pēdējo brīdi. Tas rada situācijas, kad pacienti uz reģiona slimnīcu tiek atvesti jau tik kritiskā stāvoklī, ka operāciju var veikt tikai uz vietas.

Par pakalpojumu pieejamību

Latvijas Slimnīcu biedrība uzsver, ka iestājas par slimnīcu tīkla saglabāšanu ģeogrāfiski un to stiprināšanu ar cilvēkresursiem un infrastruktūru, lai **pamata neatliekamo medicīnisko palīdzību** varētu sniegt tuvu iedzīvotāju dzīvesvietai. Vēršam uzmanību, ka nepieciešama rūpīgāka pakalpojumu pieejamības izvērtēšana, jo Pasaules Bankas piedāvātais ārstniecības iestāžu kartējums nav pārdomāts un reģionāli sabalansēts un novedīs pie pakalpojumu pieejamības pasliktināšanās. Tāpat nosacīts pilsētas tuvums Rīgai nav arguments tam, ka šajā vietā jāatsakās no neatliekamās palīdzības sniegšanas. Piemēram, smagos gadījumos pacients no Meņģeles, kas ir aptuveni stundas braucienā no Ogres, tiek nogādāts reģiona slimnīcā, kur viņa stāvoklis tiek stabilizēts, un tikai tad nogādāts uz augstāka līmeņa slimnīcu Rīgā, kas prasa vēl vismaz 40 minūtes laika.

Biedrība uzsver, ka nav runa par terciārā līmeņa palīdzību (augsti specializētiem veselības aprūpes pakalpojumiem, kurus sniedz specializētās ārstniecības iestādēs), kas pārsvarā tiek veikta Rīgā un kas galvenokārt analizēta Pasaules Bankas ziņojumā. Tikai 10% šādu operāciju tiek veikti reģiona slimnīcās, pārējās operācijas reģionos ir pamata procedūras. Turklāt, jo vairāk reģionos tiks veiktas pamata operācijas, jo mazākas rindas būs specializētajās iestādēs, kuras šobrīd nereti ir pārpildītas ar pacientiem, kas pakalpojumu varētu saņemt zemāka līmeņa slimnīcās.

Par slimnīcu tīkla formālu restrukturizāciju

Latvijas Slimnīcu biedrība aicina Veselības ministriju un citus ekspertus, izstrādājot reformas gala dokumentus, ļoti rūpīgi ņemt vērā arī lokālo informāciju, atšķirības reģionos, kā arī to, kur jau šobrīd uzbūvētas slimnīcas, kurās veiktas investīcijas un piesaistīti jauni darbinieki.

Piemēram, Bauskas reģionā, kur pašlaik nav pieejama neatliekamā palīdzība, krīzes gadījumā pacientu var nākties vest 110 kilometrus. Tāpēc uzskatām, ka Bauskas slimnīcā jāatjauno pamata neatliekamās palīdzības sniegšana.

Analizējot Pasaules Bankas priekšlikumus, Alūksnē, Cēsīs, Dobelē, Tukumā, Kuldīgā, Krāslavā un Preiļos, kur šobrīd ir pilnvērtīgas neatliekamās palīdzības slimnīcas, paredzēts veidot zema līmeņa dienas aprūpes centrus (Wellness Center and Daycare). Savukārt Talsu slimnīca, kas ir Ziemeļkurzemes reģionālās slimnīcas filiāle, vispār pētījumā nav pieminēta, taču tieši Talsos nesen uzbūvēta jauna slimnīcas infrastruktūra. Ieteikums: efektīvas ieguldījumu izmantošanas vārdā ir jāstiprina valsts un pašvaldību īpašumā esošās neatliekamās palīdzības slimnīcas, lai nodrošinātu slimnīcu pakalpojumus iedzīvotājiem, – uz to kā uz būtisku kritēriju, kas jāņem vērā valdībai, norādīts arī Pasaules Bankas priekšlikumos. Piedāvātais slimnīcu kartējums nav reģionāli pārdomāts un sabalansēts, tas paredz pakalpojumu pieejamības pasliktināšanos.

Par precīzu informācijas izmantošanu

Latvijas Slimnīcu biedrība aicina objektīvi izvērtēt informāciju, kas publiski izskan, runājot par reformām. Piemēram, šobrīd tiek diskutēts par to, ka virknē slimnīcu jāslēdz dzemdību nodaļas, jo pieaugusi perinatālā mirstība. Katrs mirstības gadījums ir bēdīgs fakts, taču nereti tieši reģiona slimnīcās perinatālās mirstības līmenis ir viszemākais: Siguldā – 1,1 gadījums uz 1000 dzīvi un nedzīvi dzimušajiem, Dobeles un apkārtnes slimnīcā – 1,7, Jūrmalā – 2,0, kas ir zemākie rādītāji valstī. Tas apliecina, ka mirstība nav saistīta ar slimnīcas atrašanās vietu, tam jāmeklē citi iemesli, un tikai tad jādomā par reformām dzemdību nodaļās.

Savukārt, skatot finansiālo ietekmi, pašlaik nauda seko dzemdībām. Tas nozīmē – ja kādu slimnīcu, kur tiek sniegta kvalitatīva aprūpe dzemdību nodaļās, izslēdz no šī pakalpojuma, ekonomiskā ieguvuma nebūs. Visticamāk, tas tikai palielinās iedzīvotāju izmaksas, lai tiktu uz dzemdību nodaļu, kas atrodas tālāk no dzīvesvietas. Tas palielinās arī valsts budžeta izdevumus, jo ātrās palīdzības dienestam būs jāveic garāki pacientu pārvadājumi.

Par pakalpojumu pieejamības mazināšanos

Latvijas Slimnīcu biedrība ir par efektīvu saimniekošanu, taču reformu ieviešanu nedrīkst balstīt uz tikai vienas personas, konkrēti – Pasaules Bankas ekspertes, pētījumu. Mēs uzskatām, ka izskanējušie reformu modeļi, kur slimnīcas plānots sadalīt piecos līmeņos, vēl vairāk mazinās iedzīvotāju pieejamību valsts apmaksātiem pakalpojumiem, ja netiks ņemti vērā vairāki faktori:

1. Neatliekamās palīdzības pakalpojumu sniegšana: ir jāstiprina neatliekamās medicīniskās palīdzības slimnīcas, jo tas tiešā veidā var uzlabot veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību un palīdzības sniegšanu pacientiem:
 - a) ir jānodrošina kvalificētu speciālistu vienmērīga pieejamība reģionos neatliekamās medicīniskās palīdzības nodrošināšanai, piemērojot atalgojuma koeficientus un veicot attiecīgas izmaiņas normatīvajos aktos;
 - b) ir jāizlīdzina nevienlīdzība ambulatoro pakalpojumu pieejamībā iedzīvotājiem reģionos, nodrošinot vienādu finansējumu uz vienu iedzīvotāju visās Latvijas teritorijas administratīvajās vienībās.
2. Netiek runāts par plašāku diagnostikas pieejamību un ģimenes ārsta institūcijas stiprināšanu, kas ir pamats sabiedrības veselības uzlabošanai.

Latvijas Slimnīcu biedrība atgādina, ka pieejamības nodrošināšana ir uzsvērtā virknē svarīgu valsts dokumentu. Sabiedrības veselības pamatnostādnēs līdz 2020. gadam uzsvērts valsts mērķis

nodrošināt vienlīdzīgu pieeju veselības veicināšanas, slimību profilakses, agrīnas slimību diagnostikas un veselības aprūpes pakalpojumiem neatkarīgi no cilvēka dzīvesvietas, vecuma, dzimuma, ienākumiem un sociālā stāvokļa.

Pamatnostādnēs arī noteikts, ka veselības aprūpes pakalpojumu sistēmas veidošanā ir jāizskata iespēja samazināt pacienta iemaksas, saīsināt rindas uz plānveida pakalpojumiem, paaugstināt darba samaksu veselības aprūpes darbiniekiem, paplašināt zāļu pieejamību pacientiem. Līdzīgi mērķi noteikti Latvijas Nacionālajā attīstības plānā līdz 2020. gadam.

Arī Pasaules Veselības organizācija, kas izstrādājusi reformu priekšlikumus un kvalitātes pētījumu, savā stratēģijā 2020 norāda: valstis visā PVO Eiropas reģionā ir atzinušas cilvēku tiesības uz veselību un apņēmušās organizēt un finansēt savu veselības sistēmu, ievērojot pamatvērtības: šai sistēmai jābūt vispārējai, balstītai uz solidaritāti un vienlīdzīgu pieejamību.

Latvijas Slimnīcu biedrība ir par saprātīgām reformām un kvalitātes uzlabošanu, taču aicina to nebalstīt uz reģiona slimnīcu ārstu nomelnošanas pamata, bet tikai un vienīgi ņemot vērā iedzīvotāju iespējas un nepieciešamību laikus saņemt kvalitatīvu veselības aprūpi.

Latvijas Slimnīcu biedrības biedri:

- SIA „Ogum vajore slimnīca” (Dainis Širovs)
- SIA „Alicānes slimnīca”
- SIA „Ziemeļkuršemes reģionālā slimnīca” (Marika Kaulone)
- SIA „Priekules slimnīca” (Juris Lācis)
- SIA „Pilsētas slimnīca” (Tatjana Čerņavole)
- SIA „Saldus medicīniskais centrs” (Ingrida Štepa)
- SIA „Līvūnu slimnīca” (6.02024)
- SIA „Tumša slimnīca” (Dzintra Babreica)
- SIA „Brazņķer slimnīca” (Mirdza Braņķeva)
- SIA „Paeles slimnīca” (Vintona Čūneste)
- SIA „Jūrmalas slimnīca” (Egors Lepiņš)
- SIA „Kuldīgas slimnīca” (Ira Eglīte)
- SIA „Rēzeknes slimnīca” (Māris Zeltiņš)
- USB M. - teļ (Māris Kalpiņš)
- SIA „Rop 2 slimnīca” (J. Kalpiņš)
- SIA „Talgas pils. sl.” (Andris Vejnors)
- VSA „Smarģu, Jintaru slimnīca” (A. Čerņavole)